

Tunnistetiedot

PROGRESS IN INTERNATIONAL READING LITERACY STUDY

**Tässä dokumentissa olevia tekstejä
ja tehtäviä ei saa uudelleen julkaista
ilman IEA:n lupaa.**

4. luokka

Koulutuksen tutkimuslaitos

<http://ktl.jyu.fi/>

TIMSS & PIRLS
International Study Center
Lynch School of Education, Boston College

© IEA, 2015

Mari ja punainen kana

Kirjoittanut Prue Anderson

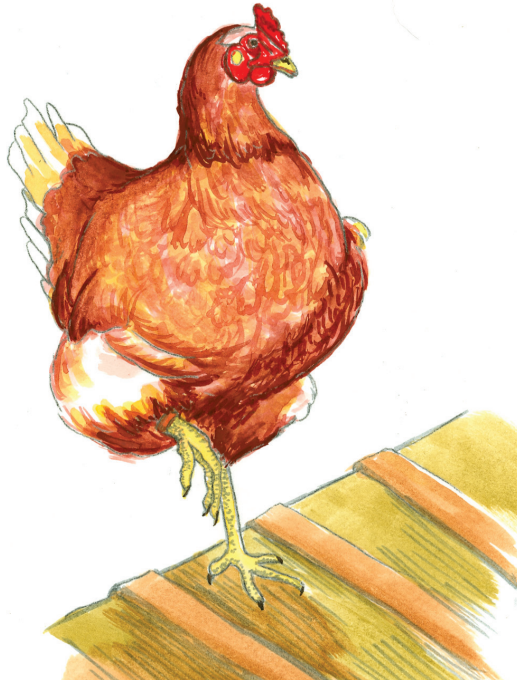
Mari avasi häkin oven salvan. Hän aukaisi oven ja hymyili, kun kanaparvi syöksähti pihalle. Höyheniään ravistellen ja kaakattaen ne asettuivat syömään päivällisen tähteitä, joita Mari oli niille ripotellut. Kuten tavallista, punainen kana otti johdon, nappasi parhaat palat ja nokkasi jokaista sen tielle uskaltavaa kanaa siipiään räpytellen ja ympäriinsä säntäillen.

”Miksi toiset kanat antavat punaisen kanan komennella itseään tuolla tavalla?” Mari oli kysynyt äidiltään.

”Kanoilla on nokkimisjärjestys”, hänen äitinsä selitti. ”Rohkein ja vahvin kana on johdossa. Se saa nokkia kaikkia muita kanoja, mutta muut eivät saa nokkia sitä. Seuraavana nokkimisjärjestyksessä oleva kana saa nokkia kaikkia muita paitsi ylimpänä olevaa kanaa ja niin edelleen, joten alimpana olevaa kanaraukkaa todella käy sääliksi. Kanat pitävät komentelevasta johtajasta.”

Mutta Mari näki asian toisin. Joka ilta hänen piti laittaa kanat takaisin häkkiin lukkojen taa, jotta ketut ja pöllöt eivät olisi vieneet niitä. Se oli hänen tehtävänsä. Kaikilla hänen suuressa perheessään oli omat tehtävänsä. Kun alkoi hämärtää, kanat menivät ilomielin takaisin häkkiinsä. Tai siis kaikki muut paitsi punainen kana. Se teeskenteli kävelevänsä häkin ovea kohti, ja sitten viime hetkellä se rynnisti sivummalle ja odotti, että Mari tulisi ottamaan sen kiinni.

Toinen sen tempuista oli istua keskellä pihaa. Heti kun Mari tuli tarpeeksi lähelle kumartuakseen ja ottaakseen kanan syliinsä, se alkoi räpytellä lujasti siipiään, jotta Mari ei saisi sitä kiinni, ja juoksi sitten taas karkuun. Lopulta kun punainen kana oli päättänyt, että Mari oli jahdannut sitä tarpeeksi, se käveli tyynesti häkkiin itse. Sen pienet punaiset silmät kiiluivat voitonriemuisina, kun Mari paiskasi häkin oven kiinni sen takana.

Mari oli yrittänyt houkutella punaista kanaa laittamalla illalla sen lempiruokaa häkkiin, mutta kana ei ollut lahjottavissa. Mari oli yrittänyt pelotella punaista kanaa hakkaamalla kattilankansia yhteen, mutta hän säikäyttikin muut kanat niin, etteivät ne munineet kahteen päivään.

Mari meni etsimään isäänsä. ”Minun on annettava punaiselle kanalle opetus”, hän sanoi. ”Minä jätän sen koko yöksi pihalle tappelemaan kettujen ja pöllöjen kanssa. Siitä se oppii menemään häkkiin silloin kun minä käsken.”

”Mari”, isä sanoi ja kääntyi katsomaan tytärtään. ”Kana ei pärjää pöllölle eikä ketulle, ja me tarvitsemme kanojamme. Me tarvitsemme kaikki munat, jotka vain voimme saada.”

Isä hymyili. ”Sitä paitsi se ei ratkaisisi ongelmaasi, koska nokkimisjärjestyksessä seuraavana oleva kana vain ottaisi punaisen kanan paikan.” Isä palasi puuhiinsa.

Mari tömisteli keittiöön. ”Äiti, minä en pidä tehtävästäni, haluan tehdä jotakin muuta.”

”Sehän sopii”, sanoi äiti.
”Voit laittaa päivällistä.” Mari katsoi penkillä olevaa valtavaa ruokatarvikkeiden kekoa. Kaikki piti pestä, pilkkoa ja valmistaa perheelle ruuaksi.

”Voit tiskata astiat.” Mari katsoi eilisillalta jääneiden likaisten patojen ja kattiloiden pinoa tiskipöydällä.

”Voit hoitaa vauvaa.”
Mari katsoi, kuinka hänen pikkusiskonsa suttasi iloisena banaania naamaansa, hiuksiinsa ja vaatteisiinsa.

Mari pakeni keittiön ovesta.
”Minä ottaisin sinun tehtäväsi ilomielin”, hänen äitinsä huikkasi hänen peräänsä.

Kun Mari sinä iltana jahtasi punaista kanaa pihalla, hän näki pöllön liihottelevan piha-aidan toiselle puolelle.

Pöllö syöksähti heinikon yli valtavilla valkoisilla siivillään, nappasi hiiren kynsiinsä ja liiteli takaisin varjoihin. Siitä Mari sai idean. Seuraavana päivänä Mari haki rautalankaa ja valkoista kangasta ja teki isot valkoiset siivet pitkän seipään päähän. Hän selitti suunnitelmansa veljelleen Samille.

Sinä iltana, kun Mari tapansa mukaan jahtasi punaista kanaa, Sami tuli pihalle Marin tekemän seipään kanssa. Hän heilautti siipiä punaista kanaa kohti. Kana lopetti juoksemisen, pörhisti höyheniään, räkäisi raivokkaasti ja läpytti siipiään valmiina kohtaamaan hyökkääjän, mutta valkoiset siivet tulivat aina vain lähemmäs ja lähemmäs. Punaisen kanan kaakatus vaimeni. Se kyyristyi pieneksi maahan, käänsi nokkansa ylös ja oli valmiina nokkaisemaan tilaisuuden tullen. Silloin Mari tuli esiin.

Mari huusi valkoisille siiville. Hän löi siipiä käsillään ja työnsi niitä kauemmas. Hänen veljensä nosti siipiä ylöspäin. Ne laskeutuivat taas alas, mutta Mari karkotti ne pois. Punainen kana tuijotti tapahtumia pienillä nappisilmillään Marin jalkojen juureen kyyristyneenä. Lopulta pelottavat siivet luovuttivat ja lensivät pois.

Mari kumartui ja ojensi kätensä. Punainen kana kiiruhti Marin syliin ja asetti nokkansa hellästi hänen käsivarrelleen. Mari tunsi kanan pienen sydämen pamppailevan sen höyhenten peittämässä rinnassa, kun hän kantoi sen takaisin häkkiin. Hän hyväili kanaa, kunnes sen sydämenlyönnit tasoittuivat, ja laittoi sen sitten hellästi häkkiin ja hymyili Samille.

”Nyt sinä olet nokkimisjärjestyksessä ensimmäisenä”, nauroi Sami.

Kysymykset Mari ja punainen kana

1. Mitä Mari tekee tarinan alussa?

- A ottaa kanaa kiinni
- B ruokkii kanoja
- C etsii kananmunia
- D kerää höyheniä

2. Millä tavoin kirjoittaja kertoo, millainen punainen kana on?

- A kuvailemalla, miltä punainen kana näyttää
- B kuvailemalla, mikä on punaisen kanan lempiruokaa
- C kuvailemalla, missä punainen kana asuu
- D kuvailemalla, miten punainen kana käyttäytyy

3. Miksi Marin äidin käy sääliksi alimpana nokkimisjärjestyksessä olevaa kanaa?

4. Miksi punainen kana tempuilee Marille?

5. Miksi Mari paiskaa häkin oven kiinni?

- A) Mari on vihainen.
- B) Ovea on hankala sulkea.
- C) Kettu on tulossa.
- D) Punainen kana on pakenemassa.

6. Mari haluaa punaisen kanan menevän häkkiinsä.

Mainitse kaksi Marin tekemää asiaa, joista **ei** ole siinä apua?

1.

2.

1
0
8
9

2
1
0
8
9

7. Miksi isä vastustaa Marin ideaa?

- A Punainen kana saattaisi loukata itsensä.
- B Punainen kana ei enää munisi.
- C Isä uskoo, että punainen kana kuolisi.
- D Isä haluaa antaa kanalle opetuksen.

8. Isä sanoo, että nokkimisjärjestyksessä seuraavana oleva kana ottaisi punaisen kanan paikan.

Mitä hän tarkoittaa?

9. Miksi äiti sanoo: ”Minä ottaisin sinun tehtäväsi ilomielin”?

- A Äidin käy Maria sääliksi.
- B Marin pitäisi tehdä enemmän töitä kotona.
- C Äiti pitää kanojen hoitamisesta.
- D Marin pitäisi ymmärtää, että äidin tehtävät ovat vaikeampia.

10. Mistä Mari saa ideansa?
- Ⓐ Marin veli, Sami, kertoo suunnitelman hänelle.
 - Ⓑ Mari näkee, kun pöllö pyydystää hiiren.
 - Ⓒ Marin isä kertoo hänelle pöllöistä.
 - Ⓓ Mari näkee rautalankaa ja valkoista kangasta.

11. Miksi Mari tekee seipään päähän valkoiset siivet?
- Ⓐ jotta ne näyttäisivät kanan höyheniltä
 - Ⓑ tehdäkseen päätöksen
 - Ⓒ jotta ne näyttäisivät pöllöltä
 - Ⓓ tehdäkseen vaikutuksen Samiin

12. Mari ”loi siipiä käsillään ja työnsi niitä kauemmas.”
Mitä Mari haluaa kanan ajattelevan?
- Ⓐ että Mari pelastaa kanan
 - Ⓑ että Mari on kanalle vihainen
 - Ⓒ että Mari pelkää pöllöä
 - Ⓓ että Mari leikkii pöllön kanssa

13. Marin teot paljastavat, millainen hän on.

Kuvaile, millainen Mari on, ja mainitse tarinasta kaksi esimerkkiä, jotka osoittavat tämän.

14. Miksi Mari on tarinan lopussa nokkimisjärjestyksessä ensimmäisenä?

Selitä vastauksesi tarinasta saamiesi tietojen perusteella.

15. Mitä luulet punaisen kanan tekevän, kun Mari laittaa seuraavan kerran kanoja häkkiin?

3
2
1
0
8
9

1
0
8
9

1
0
8
9

16. Miksi ”Mari keksii keinon” olisi myös hyvä otsikko tarinalle?

Mainitse yksi syy.

1
0
8
9